Sanal Ortam Yaln?zl?k Ölçe?i (SOYÖ)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Sanal Ortam Yaln?zl?k Ölçe?i (SOYÖ)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=29983

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Sanal Ortam Yaln?zl?k Ölçe?i (SOYÖ), bireylerin çevrimiçi platformlarda deneyimledi?i yaln?zl?k alg?lar?n? ve sosyal etkile?im biçimlerini ölçmek amac?yla geli?tirilmi? özgün bir psikometrik araçt?r. 2014 y?l?nda Korkmaz, Usta ve Kurt taraf?ndan bilimsel literatüre kazand?r?lan bu ölçek, sanal ortamlar?n sosyal ya?am üzerindeki etkisinin artmas?yla ortaya ç?kan yeni yaln?zl?k fenomenlerini ara?t?rmay? hedeflemektedir. Ölçek, toplam 20 madde ve üç alt boyuttan olu?maktad?r.

Ölçe?in geli?tirme çal??mas?, **psikometrik** aç?dan sa?lam temellere oturtulmu? olup, hem aç?mlay?c? hem de do?rulay?c? **faktör analizi** yöntemleri kullan?larak yap? geçerli?i test edilmi?tir. Güvenirlik analizlerinde ise iç tutarl?l?k katsay?s? ve kararl?l?k düzeyleri incelenmi?tir. Bu ölçek, sanal ortamdaki sosyal davran??lar?n ve alg?lanan yaln?zl?k düzeylerinin anla??lmas?na önemli katk?lar sunmaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Sanal Ortam Yaln?zl?k Ölçe?i, SOYÖ, sanal yaln?zl?k, sanal sosyalle?me, sanal payla??m, psikometri, **geçerlik ve güvenirlik**, Likert ölçe?i.

Yazarlar

Özgen Korkmaz, Erkan Usta, ?rfan Kurt.

Amaç

Sanal Ortam Yaln?zl?k Ölçe?i'nin (SOYÖ) temel amac?, bireylerin internet ve sosyal medya gibi **sanal ortamlarda** ya?ad?klar? yaln?zl?k düzeylerini ve sosyal etkile?im kal?plar?n? belirlemektir. Geleneksel yaln?zl?k kavram?ndan farkl? olarak, bu araç dijital ileti?im ba?lam?ndaki spesifik yaln?zl?k türlerini ve bu ortamdaki sosyal ihtiyaçlar?n kar??lanma derecesini ölçmeye odaklanm??t?r.

Ölçek, ayn? zamanda e?itim ve psikoloji alan?ndaki ara?t?rmac?lara, sanal ortam kullan?m?n?n bireylerin sosyal refah? üzerindeki etkilerini incelemeleri için standardize edilmi? güvenilir bir araç sunmay? amaçlam??t?r. Bu sayede, sanal yaln?zl??a yol açan veya yaln?zl??? hafifleten faktörlerin bilimsel olarak incelenmesi mümkün olmaktad?r.

Yap?

Sanal Ortam Yaln?zl?k Ölçe?i (SOYÖ), sanal ortamdaki yaln?zl?k deneyimini kapsay?c? bir ?ekilde de?erlendiren, **çok boyutlu** bir yap?d?r. Ölçek, toplam 20 maddeden ve üç farkl? alt

ARABPSYCHOLOGY.COM

boyuttan olu?maktad?r. Bu alt boyutlar, çevrimiçi sosyal davran??lar?n ve alg?lar?n farkl? yönlerini temsil etmektedir:

Sanal Sosyalle?me (8 Madde): Bireyin sanal ortamda ne kadar sosyal ve aktif oldu?unu, ileti?im kurma e?ilimini ve sosyal a?lara kat?l?m düzeyini ölçer.
Sanal Payla??m (7 Madde): Bireyin sanal ortamda derin sohbetler edebilece?i, ki?isel konular? payla?abilece?i ve duygusal destek alabilece?i ki?ilerin varl???na dair alg?s?n? ölçer.
Sanal Yaln?zl?k (5 Madde): Bireyin sanal ortamda gerçek anlamda tan?nmad??? veya anla??lamad??? yönündeki alg?lanan yaln?zl?k, yabanc?la?ma ve izolasyon duygusunu ölçer.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerli?ini tespit etmek amac?yla kapsaml? psikometrik analizler gerçekle?tirilmi?tir. Bu analizler s?ras?nda hem **aç?mlay?c? faktör analizi** (AFA) hem de do?rulay?c? faktör analizi (DFA) kullan?lm??t?r. DFA sonuçlar?, üç faktörlü yap?n?n model uyum indekslerinin kabul edilebilir düzeyde oldu?unu göstererek ölçe?in teorik yap?s?n? desteklemi?tir.

Ayr?ca, ölçek maddelerinin alt boyutlarla olan ili?kisini belirlemek üzere madde-faktör toplam korelasyonlar? ve düzeltilmi? madde toplam korelasyonlar? hesaplanm??t?r. Yüksek madde ay?rt ediciliklerinin elde edilmesi, ölçek maddelerinin ölçülmek istenen yap?y? ba?ar?l? bir ?ekilde temsil etti?ini ve alt gruplar? ay?rt etmede etkili oldu?unu kan?tlam??t?r.

Güvenirlik

Sanal Ortam Yaln?zl?k Ölçe?i'nin **güvenirli?i**, iki temel yöntemle incelenmi?tir: **?ç tutarl?l?k** katsay?s? ve kararl?l?k düzeyleri (test-tekrar test güvenirli?i). ?ç tutarl?l?k katsay?lar? (Cronbach Alfa de?erleri) genel olarak kabul edilebilir ve yüksek düzeyde bulunmu?tur, bu da ölçek maddelerinin tutarl? bir ?ekilde ayn? yap?y? ölçtü?ünü göstermektedir.

Kararl?l?k düzeylerinin hesaplanmas?, ölçe?in farkl? zamanlarda uyguland???nda tutarl? sonuçlar verme yetene?ini do?rulam??t?r. Elde edilen bu bulgular, SOYÖ'nün sanal yaln?zl?k yap?s?n? ölçmede yüksek düzeyde güvenilir bir araç oldu?unu desteklemektedir ve ölçe?in uzun süreli ara?t?rmalarda kullan?lmas? için uygun oldu?unu göstermektedir.

Faktör Analizi

Ölçe?in yap?sal modelini belirlemek için hem aç?mlay?c? hem de do?rulay?c? **faktör analizi** (EFA ve CFA) teknikleri kullan?lm??t?r. AFA, ölçe?in orijinal olarak planlanan üç faktörlü yap?s?n? ortaya ç?karm?? ve bu faktörlerin ölçülen varyans?n önemli bir k?sm?n? aç?klad??? tespit edilmi?tir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Do?rulay?c? faktör analizi (DFA) ise, elde edilen üç boyutlu modelin (Sanal Sosyalle?me, Sanal Payla??m, Sanal Yaln?zl?k) veriyle mükemmel bir uyum sergiledi?ini göstermi?tir. Bu analizler, SOYÖ'nün teorik yap?s?na uygun, temiz ve sa?lam bir faktörel da??l?ma sahip oldu?unu do?rulam??t?r.

Araç

Test Türü: Geli?tirme Ölçe?i (Özgün bir yap?y? ölçmek üzere tasarlanm??t?r)

Biçim: 3 alt boyut ve toplam 20 maddeden olu?maktad?r.

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Genel internet ve sosyal medya kullan?c?lar?.

Ya? Grubu: Genç yeti?kin ve yeti?kin (Özellikle üniversite ö?rencileri).

Popülasyon Detaylar?: Geçerlik ve güvenirlik çal??mas? Türkiye'de gerçekle?tirilmi?tir.

Test Metodolojisi: Ölçek, 5'li **Likert** tipi derecelendirme kullan?larak puanlanmaktad?r. Cevap seçenekleri ?öyledir:

(1) Hiç Yans?tm?yor
(2) Çok Az Yans?t?yor
(3) K?smen Yans?t?yor
(4) Çok Yans?t?yor
(5) Tamamen Yans?t?yor

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2014

?zinler ve Kullan?m Ücreti: Ölçe?in akademik ve ara?t?rma amaçl? kullan?m? genellikle ilgili makaleye at?f yapmak ?art?yla serbesttir. Ticari kullan?m veya de?i?tirilmi? versiyonlar için sorumlu yazar Özgen Korkmaz ile ileti?ime geçilmesi tavsiye edilmektedir.

PDF Ba?lant?s?: Ölçe?in orijinal **psikometrik** çal??mas?n?n PDF dosyas?na buradan ula??labilir: sanal-ortam-yalnizlik-olcegi-soyo-toad.pdf

Kaynaklar

Korkmaz, Ö., Usta, E., ve Kurt, ?. (2014). Sanal Ortam Yaln?zl?k Ölçe?i (SOYÖ) geçerlik ve güvenirlik çal??mas?. *Hacettepe Üniversitesi E?itim Fakültesi Dergisi*, *29*(2), 144-159.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Makalenin orijinal ba?lant?s?: http://www.efdergi.hacettepe.edu.tr/makale_goster.php?id=85

Sanal Ortam Yaln?zl?k Ölçe?i (SOYÖ) Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki maddeler, ölçe?in alt boyutlar?n?n yap?s?n? göstermek amac?yla orijinal çal??madan al?nan örneklerdir.

Sanal Sosyalle?me (8 Madde Örne?i): Sanal ortamda oldukça sosyal bir insan?m.
Sanal Payla??m (7 Madde Örne?i): Sanal ortamda daha çok sohbet edebilece?im ki?iler var.
Sanal Yaln?zl?k (5 Madde Örne?i): Sanal ortamda hiç kimse beni gerçekten iyi tan?m?yor.

ARABPSYCHOLOGY.COM